

LZP projekta Nr. 04.1120
„Medību dzīvnieku populāciju struktūras dinamika”
2004. – 2008. gg.

KOPSAVILKUMS

Projekta izstrādes mērķis – iegūt reālus datus par medību dzīvnieku sugu populāciju struktūru, sugu kvantitatīviem un kvalitatīviem rādītājiem, to dinamiku, kā arī cēloņiem, kas to ietekmē. Iegūt atziņas par izmaiņām sugu spektrā, sugu savstarpējiem mijiedarbības procesiem, par izmaiņām dzīvnieku uzvedībā. Uz iegūto atziņu, likumsakarību pamata izstrādāt medību dzīvnieku sugu optimālāko apsaimniekošanas stratēģiju un taktiku, kuru īstenojot, iegūtu dabiskiem apstākļiem optimālāko sugu sastāva, īpatņu kvalitāti. Pētījumu rezultāti ļauj prognozēt, ka neko nedarot, vēl daudzas medību dzīvnieku sugas iznīks vai mazskaitlīguma dēļ nebūs medību saimniecības aprītē. Katru gadu dati par dzīvnieku populācijām, procesiem tajās, ievākti apm. 5000 ha liela teritorijā, lietojot absolūtas datu ieguves metodes.

Aktualizēti arī oficiālie dati par dzīvojošiem un nomedītiem dzīvniekiem valstī. Konstatēts, ka dati par dzīvniekiem ir ļoti neprecīzi vērtējot absolūtos skaitļos un var parādīt tikai tendences, kā mainās medību fauna. Savukārt tendences ļauj fiksēt reālo situāciju un prognozēt nākotni, ka arī pamatot rīcību, pasākumus stāvokļa optimizācijai.

Konstatēts, ka medību faunā resp. – sugu populācijās ir notikušas un turpinās izteikti negatīvas izmaiņas – radikāli izmainīties medību dzīvnieku sugu sastāvs. Visi vistveidīgākie medību putni (5 sugas) daudzviet pilnīgi iznīkuši, vai ir uz iznīkšanas robežas un jau vairākus gadus nav medību aprītē. Tuvu tam ir daudzas vietējo pīļu sugas, baltais un pelēkais zaķis. Kopumā medniecība zaudējusi kā medību objektus 10-12 sugas!

Konstatēts, ka pamatcēlonis ir visu plēsēju sugu īpatņu (sākot ar ūdeli, beidzot ar vilku) desmitkārtīgs, pat simtkārtīgs pieaugums. To sekmēja plēsēju nepamatota juridiska aizsardzība, rupjas kļūdas medību saimniecības apsaimniekošanā, iepriekšējo gadu desmitu zināšanu, pieredzes ignorēšana.

Jāsecina, ka tradicionālo „sīkmedījumu” – putni, zaķi, šodien medību aprītē vairs nav.

Noskaidrots, ka vilki, lūši jau pirmajā dzīves gadā iznīcina apm. 60-75% no ikgadējā stirnu, staltbriežu riestu, negatīvi deformē dzimuma struktūru, traucē pilnvērtīgu barošanās procesu. Pateicoties tikai tam, ka pētītajā periodā bija izcili maigas ziemas, klimatiskie faktori neietekmēja dzīvniekus un plēsēji nenodarīja vēl lielākus zaudējumus pārnadžu populācijās. Nav garantiju, ka vairs nebūs „normālas” vai bargas ziemas. Tad esošais plēsēju skaits uz pārējām sugām iedarbosies daudzkārt negatīvāk un var paralizēt medību saimniecību uz 4-5 gadiem, jo vienkārši nebūs tik daudz dzīvnieku, lai daļu varētu nomedīt. Konstatēts, ka dzīvnieku skaita uzskaites dati neparāda reālo to skaitu un dzimuma struktūru. Tādēļ kļūdaini tiek reglamentēti to izmantošanas apjomi – vai nu tie ir par maziem vai par lieliem. Kopumā izveidojusies nelabvēlīga medību populāciju sugu struktūra, kas neļauj izveidoties racionālai medību saimniecībai. Tādēļ arī dzīvnieku populācijās ir slikta epidemioloģiskā situācija (trakumsērga, u.c. slimības, parazīti).

Piemēram, neko pozitīvu nav devusi ļoti dārgā plēsēju vakcinācija pret trakumsērgu, pavairojies vienīgi ir lapsu, jētu skaits.

Detalizētāki dati, atziņas un ieteikumi ir gadskārtējās atskaitēs un 30 publicētos zinātniskos un zinātniski populārās publikācijās, kas publicētas vadošajos nozares žurnālos, laikrakstos u.c. izdevumos, kuru gada auditorija ir apm. 60 000 lasītāju.

Publikāciju saraksts par datiem, atziņām, kas iegūtas projekta Nr.04.1120 izstrādē:

1. V.Gaross - Putnu pavasara medību problēmas, žurn. Baltijas koks, Nr.4, 2004.
2. V.Gaross - Briežu audzēšana, LA, 01.09.2004.
3. V.Gaross - Briežveidīgo dzīvnieku trofeju ragu kvalitāte, žurn. MMD Nr.3, 2004.
4. V.Gaross - Pīļu problēmas, žurn. MMD Nr.9, 2004.
5. V.Gaross - Tāds vilku skaits Latvijā nav bijis 200 gadus, LA, 18.01.2005.
6. V.Gaross - Dažas atziņas par staltbriežu uzvedību, žurn. MMD Nr.8, 2005.
7. V.Gaross - Vilku problēma, LA, 17.05.2005.
8. V.Gaross - Izmāņas medību dzīvnieku populācijās, ref. tēzes LLU zin. konf. "Mežzinātne un prakse nozares attīstībai", Jelgava, 2006.
9. V.Gaross - Daži apsvērumi par medību saimniecības attīstības stratēģiju, žurn. MMD Nr.2 – 2006.
10. V.Gaross - Izmāņas Latvijas medību dzīvnieku populācijās, žurn. Baltijas koks, Nr.6, 2006.
11. V.Gaross - Vilki Latvijā, Meža avīze, Nr.107, 108, 2007.
12. V.Gaross - Medību stratēģija jāpapildina, LA, 27.02.2007.
13. V.Gaross - Kā barosim, tā medīsim, LA, 08.05.2007.
14. V.Gaross - Sākas stirnu āžu medību sezona, LA, 29.05.2007.
15. V.Gaross - Kāpēc briežu buļļi nebauroja, žurn. MMD Nr.9, 2007.
16. V.Gaross - Pareizāk medīsim staltbriežus, LA, VIII, IX, 2007.
17. V.Gaross - Lapsa un tās medības, LA, 02.2008.
18. V.Gaross - Izmāņas medību dzīvnieku populācijās, žurn. MMD Nr.8, 2008.
19. V.Gaross - Vilku problēma, LA, 11.03.2008.
20. V.Gaross - Dzīvnieku novērtēšana, LA, 20.05.2008.
21. V.Gaross - Dzīvnieku novērtēšana, LA, 20.05.2008.
22. V.Gaross - Vilku uzvedība. LA, Mednieka gadagrāmata 2009., izd. 2008.
23. V.Gaross - Pārnadžu dzīvnieku novērtēšana dabā, LA, Mednieka gadagrāmata 2009, izd. 2008.
24. V.Gaross - Gulbji - jā, skaisti, bet nejauki (ūdensputnu uzvedība), LA, Mednieka gadagrāmata 2009, izd. 2008.
25. V.Gaross - Mednieka „bruņojums” individuālās medībās, LA, Mednieka gadagrāmata 2009, izd. 2008.
26. V.Gaross – Aļņi. Vai būs arī nākotnē? LA, 07.10.2008.
27. V.Gaross – Staltbriežu medības, LA, 02.09.2008.
28. V.Gaross – Problēma- medību dzīvnieku nodarītie zaudējumi mežam un lauksaimniecībai, LA, 06.01.2009.
29. V.Gaross – Piebildes pie lūšu problēmas, iesniegts MMD redakcijā.
30. V.Gaross – Lūsis Latvijā, iespēšanā, LA, janv. 2009.

2009.gada 30.janvāris.